

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Elżbieta Fijałkowska (spr.)
Sędziowie:	SA Marek Górecki SA Roman Stachowiak
Protokolant:	st.sekr.sąd. Monika Ćwirko

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2012 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawę z powództwa **Stowarzyszenia Towarzystwo (...) w P. działającego na rzecz S. B.**

przeciwko **Towarzystwu (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 12 lipca 2012 r., sygn. akt I C 19/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a. w punkcie 1 zasądzone tam świadczenie obniża do kwoty 40 000 czterdzieści tysięcy) zł z ustawowymi odsetkami od dnia 5 lipca 2011r. a w pozostałej części powództwo oddala;

b. w punkcie 2 koszty zastępstwa procesowego pomiędzy stronami wzajemnie znosi;

c. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Zielonej Górze) od S. B. 2 151,30 zł z przysądzonego roszczenia a od pozwanego 2 151,37 zł tytułem kosztów sądowych od uiszczenia których powód był zwolniony;

2. zasądza od S. B. na rzecz pozwanego 3 800 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Marek Górecki Elżbieta Fijałkowska Roman Stachowiak

UZASADNIENIE

Powód Stowarzyszenie Towarzystwo (...) w P. działając na rzecz S. B. wniósł pozew przeciwko **pozwanemu Towarzystwu (...) SA z/s w W.** o zapłatę kwoty 80.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 lipca 2011 r.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 12 lipca 2012 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze zasądził od pozwanego na rzecz S. B. kwotę 80.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie płatnymi od dnia 5 lipca 2011 r. do dnia zapłaty (pkt 1), zasądził od pozwanego na rzecz S. B. 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, zasądził od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sąd Okręgowy w Zielonej Górze kwotę 4.302,67 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych od uiszczenia których powodowa organizacja społeczna była zwolniona (pkt 3).

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski.

3 kwietnia 2008 r., I. G. naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w ten sposób że jako kierujący pojazdem samochodowym marki F. (...) nie dostosował prędkości jazdy do panujących warunków na śliskiej wierzchni jezdni doprowadzając do jego poślizgu i zjazdu na lewy pas ruchu gdzie zderzył się z prawidłowo nadjeżdżającym z przeciwka samochodem osobowym marki M., kierowanym przez K. B. (1). Kierowca M. doznał na skutek wypadku w dniu 8 kwietnia 2008 r. do zgonu pokrzywdzonego w warunkach szpitalnych.

Wyrokiem z dnia 20 października 2008 r. Sąd Rejonowy w Nowej Soli uznał I. G. winnym popełnienia czynu z art. 177 § 2 kk.

W dniu zaistniałego wypadku właściciela pojazdu F. (...) łączyła umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z pozwanym (...) SA w W..

S. B. była żoną K. B. (1). Z tego związku mieli trójkę dzieci: z dwójką dzieci, które mieszkają w Z. powódka utrzymuje kontakty a z córką z W. nie. Przed wypadkiem uchodzili za bardzo dobre małżeństwo, a w 2000 r. obchodzili 50 rocznicę zawarcia związku małżeńskiego. S. B. nie miała prawa jazdy, bo jej mąż zawsze chciał by jeździła z nim. Zawsze spędzali czas razem. Jeździli na wczasy za granicę: byli we Włoszech, K..

S. B. od 60 roku życia kiedy przeszła na emeryturę jeździła do Niemiec do koleżanki, gdzie również pracowała dorywczo. K. B. (2) otrzymywał

1

Sygn. akt I ACa 912/12

świadczenie emerytalne w wysokości 3.500 zł. Nie chorował za wyjątkiem lekkiej astmy, poza tym był sprawny fizycznie i współdziałał z żoną w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Wspólnie planowali przenieść się na wieś. W 2001 r. K. B. (1) zakupił dom na wsi, potem go remontował. W dniu wypadku jechał do tego domu. Na ten zakup zaciągnęli kredyt w wysokości ok. 54.000 zł. Rata kredytu wynosi 900 zł. Ponadto mąż powódki pożyczył 22.000 zł na remont domu i mniejsze kwoty po 5.000 - 6.000zł, a także środki na remont samochodu. S. B. po śmierci męża sprzedała dom za 60.000 zł. Obecnie pozostało do spłaty 42.000 zł. Pieniądze jakie uzyskala od pozwanego przeznaczyła na remont swojego mieszkania. Na ten cel zaciągnęła jeszcze za życia męża kredyty: 15.000 zł i 6.000 zł. Oprócz powyższych zobowiązań, S. B. spłaca udział w spółce- poręczenie dot. równowartości 20.000 zł (wraz z odsetkami-70.000 zł). Co miesiąc przeznaczają na ten cel 490 zł. Wspomaga ją finansowo koleżanka z Niemiec, a siostra opłaca jej mieszkanie.

W chwili śmierci K. B. (1) miał 83 lata. Po śmierci męża znacznie obniżył się nastrój powódki, pojawiła się uporczywa bezsenność, a powódka straciła chęć do życia i czuła się stale zmęczona. Zaczęła przyjmować leki przeciwdepresyjne.

Pogorszeniu uległ także jej ogólny stan zdrowia. Pojawiły się szумы uszne i zawroty głowy, rozchwianie istniejącego wcześniej nadciśnienia tętniczego, zapalenie żyłaków podudzia, a także bóle stawów kolanowych szczególnie lewego z powodu zmian zwyrodnieniowych.

S. B. w chwili obecnej ma 81 lat, utrzymuje się z renty rodzinnej w wysokości 1.500 zł miesięcznie. Wraz z córką opiekuje się grobem męża. Jeździ tam 2 razy w tygodniu, a także czasami w niedzielę. Na cmentarzu spędza średnio 1 - 2 godziny.

U powódki rozpoznano organiczne zaburzenia afektywne. Zaburzenia depresyjne były u niej nasilone w okresie ok. pół roku po śmierci męża. Nie korzystała z leczenia psychiatrycznego, a jedynie z terapii psychologicznej. Lekarz rodzinny od 2008 r. przepisywał jej leki przeciwdepresyjne, jednak nie przyniosły one istotnej poprawy jej stanu zdrowia psychicznego, a leczenie nie było przez ten czas modyfikowane.

Występujące u powódki zaburzenia są powodem długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, który wynosi 30%. Zaburzenia związane przyczynowo ze śmiercią jej męża są powodem trwałego uszczerbku na zdrowiu, który wynosi 10%.

S. B. zgłosiła pozwanemu powstanie szkody. W trakcie postępowania likwidującego szkodę, pozwany wypłacił jej 45.277,93zł, na którą składały się: 20.000 zł tytułem pogorszenia jej sytuacji, 15.995,70 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu, 9.282,23 zł tytułem renty alimentacyjnej za okres od dnia wypadku do marca 2011 r. Pozwany nadto przyznał jej prawo do kolejnych rent w wysokości 266,19 zł miesięcznie, wypłacanej począwszy od kwietnia 2011 r.

2

Sygn. akt I ACa 912/12

W ocenie Sądu Okręgowego w świetle dokonanych ustaleń faktycznych powództwo zasługiwało w całości na uwzględnienie. Podstawę żądania powoda stanowił art. 23 w zw. z art. 24 i art. 448 k.c.

Jako podstawowe kryteria decydujące o możliwości zasądzenia zadośćuczynienia z art. 448 k.c. wskazuje się m. in. stopień winy naruszcyciela, rodzaj naruszonego dobra oraz poczucie pokrzywdzenia poszkodowanego. Sprawca umyślnie naruszył przepisy ruchu drogowego, stopień winy pozwanego - jako ubezpieczyciela sprawcy wypadku za jego skutki Sąd uznał za wysoki. Śmierć K. B. (1) łączyła się z poczuciem krzywdy u jego małżonki. Wynikało to z relacji ukształtowanych w rodzinie, gdzie zmarły zajmował się całkowicie domem, sprawami finansowymi i był bardzo opiekuńczy wobec współmałżonki. Żadna suma pieniężna nie jest właściwym środkiem na zrehabilitowanie krzywdy. W ocenie Sądu za przyznaniem S. B. zadośćuczynienia przemawia konieczność zapewnienia jej poczucia bezpieczeństwa - chociażby finansowego. Małżonkowie B. utrzymywali się ze świadczeń emerytalnych, z tym że świadczenie K. B. (1) było dużo wyższe niż S. B., bowiem wynosiło 3.500 zł miesięcznie. S. B. miała więc podstawę przypuszczać, że wspólnie z mężem będą mogli przeżyć jeszcze wiele lat, zwłaszcza że K. B. (1) - jak na swój wiek cieszył się dobrym zdrowiem. Była pewna, że ukochany mąż nie odmówi jej nigdy pomocy, a także tej w spłacie zobowiązań finansowych. Zmarły mąż był więc dla niej nadzieją na opiekę i wsparcie w latach starości.

Stopień nasilenia dolegliwości odczuwanych przez S. B. - stan depresyjny, ze stwierdzonym długotrwałym uszczerbkiem na zdrowiu, który wynosi 30%, z tym ustaleniem, że zaburzenia związane przyczynowo ze śmiercią jej męża są powodem trwałego uszczerbku na zdrowiu, który wynosi 10%, stanowią podstawę do zasądzenia na rzecz powódki zadośćuczynienia.

W ocenie Sądu zasądzenie zadośćuczynienia w żądanej przez K. B. (3) kwocie 80.000 zł stanowić będzie naprawienie krzywdy i wpłynie na wzrost poczucia bezpieczeństwa. Roszczenie S. B. nie jest wygórowane, czy oderwane od aktualnych warunków ekonomicznych społeczeństwa i przeciętnej stopy życiowej, zwłaszcza, że po śmierci męża wspomagają ją finansowo osoby trzecie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 i art. 99 k.p.c.

Apelację od wyroku wniósł pozwany, zaskarżył go w części obejmującej pkt 1 wyroku ponad kwotę 40.000 zł oraz pkt 2 i 3 wyroku w zakresie przyznanych kosztów procesu. Pozwany zaskarżonemu wyrokowi zarzucał: 1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

3

Sygn. akt I ACa 912/12

- art. 448 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że stosownym świadczeniem należnym powódce z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego jest kwota 80.000 zł

- art. 6 k. c. w związku z art. 448 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że w niniejszej sprawie adekwatną kwotą zadośćuczynienia jest kwotą 80.000 zł, podczas gdy okoliczność ta w toku procesu w istocie nie została wykazana;

2.naruszenie przepisów procedury cywilnej, mające wpływ na wynik sprawy, tj.:

-art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną sprzeczną z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na błędnym przyjęciu, że powódka doznała krzywdy w stopniu uzasadniającym zasądzenie zadośćuczynienia w wysokości 80.000 zł;

3.sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym poprzez bezpodstawne przyjęcie, że z ustaleń faktycznych wynika, iż na skutek śmierci męża u powódki pogorszeniu uległ ogólny stan zdrowia powódki: pojawiły się szумы uszne i zawroty głowy, rozchwianie istniejącego wcześniej nadciśnienia tętniczego, zapalenie żyłaków podudzia lewego, a także bóle stawów kolanowych.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego za I Instancję według norm przepisanych; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze, a nadto o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania za II Instancję wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powód wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie

Przepisy kodeksu cywilnego nie wskazują kryteriów, jakie należałoby uwzględnić przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia pieniężnego, jednakże wynikają one z bogatej judykatury dotyczącej art. 445 § 1 kc, która znajduje zastosowanie również w odniesieniu do art. 448 kc. Sąd I instancji wszystkie te kryteria rozważył, przyznał jednak zadośćuczynienie, które w ustalonych okolicznościach faktycznych sprawy, należało uznać za wygórowane. Suma „odpowiednia” w rozumieniu art. 448 k.c. nie oznacza bowiem sumy dowolnej, określonej wyłącznie według uznania sądu, gdyż jej prawidłowe ustalenie wymaga uwzględnienia wszystkich okoliczności, mogących mieć w danym przypadku znaczenie.

4

Sygn. akt I ACa 912/12

Zadośćuczynienie powinno mieć charakter kompensacyjny, a więc przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość i być tak ukształtowane, by stanowić „ekwiwalent wycierpianego bólu”. Z drugiej strony orzecznictwo wskazuje na

potrzebę utrzymania wysokości zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, co nie może podważać kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia (wyrok SN z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/2003, OSNC 2005, nr 2, poz. 40).

W ocenie Sądu Apelacyjnego przy ustaleniu świadczenia na rzecz powódki relacja pomiędzy kompensacyjnym charakterem zadośćuczynienia a powinnością utrzymania go w rozsądnych granicach została zachwiana.

Krzywdą powódki doznana na skutek śmierci męża jest oczywista i niekwestionowana, zrozumiałe są również dolegliwości życia codziennego związane z nieobecnością zmarłego męża. Nie można jednak zgodzić się, że powódka stała się osobą zupełnie samotną, skoro ma dzieci, znajomych z którymi utrzymuje stały i zażyły kontakt. Bez wątpienia powódka ma wsparcie w tych osobach. Słuszny też okazuje się zarzut pozwanego, że wysokość zadośćuczynienia została oszacowana w odniesieniu do zobowiązań majątkowych, jakie ciąży na powódce, a zaciągniętych wspólnie z mężem na budowę domu letniskowego i remont mieszkania. Nie jest celem zadośćuczynienia umożliwienie spłaty zaciągniętych kredytów czy pożyczek. Wypowiedź powódki co do chęci spłaty wszystkich kredytów z uzyskanego zadośćuczynienia sugerowała, że jej krzywda mierzona jest rozmiarem istniejących długów.

Nie można było pomijać tego, że pozwany wypłacił już powódce odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej (art. 446 § 3 kc). Mieści to w sobie obniżenie poziomu życia związanego z podwyższonymi kosztami prowadzenia jednoosobowego gospodarstwa domowego i wszelkiego rodzaju dolegliwościami natury majątkowej. Do tej kategorii należy zaliczyć obowiązek spłaty zobowiązań zaciągniętych w trakcie trwania związku małżeńskiego, którego istnienie silnie akcentowała powódka. Zadośćuczynienie jako rekompensata naruszonego dobra osobistego ma na celu wyrównanie krzywdy, która ma charakter niemajątkowy.

Ma rację apelujący, że Sąd Okręgowy nie wskazał precyzyjnie zasad jakimi kierował się przyznając zadośćuczynienie w kwocie 80.000 zł. Nieodwracalne zerwanie więzi małżeńskiej, poczucie osamotnienia, uszczerbek na zdrowiu powódki oszacowany na 10% nie uzasadniały w ocenie Sądu Apelacyjnego zasądzenia świadczenia w wymienionej sumie.

Wobec tego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i obniżył zasądzoną kwotę do 40.000 zł z ustawowymi odsetkami od 5 lipca 2011r. zmiana wyroku pociągała za sobą zmianę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, które zostały wzajemnie zniesione na podstawie art. 100 kpc. Sąd nakazał również ściąganie od stron

5

Sygn. akt I ACa 912/12

kosztów sądowych, od uiszczenia których powódka była zwolniona: od powódki z przysądzonych roszczenia kwotę 2151,30 zł, a od pozwanego 2151,37 zł.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 kpc. Na sumę 3800 zł składa się opłata od apelacji – 2000 zł i koszty zastępstwa procesowego – 1800 zł

Roman Stachowiak Elżbieta Fijałkowska Marek Górecki